

УДК 340

ВПЛИВ ШІ НА ПРАВО ЛЮДИНИ НА НЕДОТОРКАНИСТЬ ПРИВАТНОГО ЖИТТЯ ТА ЗАХИСТ ДАНИХ

Янакаєв А. А.

Науковий керівник – канд. юрид. наук, доц. Турута О. В.

Харківський національний університет радіоелектроніки, каф. філософії
м. Харків, Україна

тел. +38 (066) 875-52-25

The artificial intelligence (AI) development is being noticed more and more nowadays. It's clear that now it comes closer than we could expect to life of everyone of us. Human rights are not an exception – as it turned out there are so many ways for AI to touch them. The Ukraine legal system is yet to define the artificial intelligence, but there are already a lot of incidents both inside and outside our country.

У наш час розвиток технологій не стоїть на місці та робить величезні відкриття все частіше. Одним із таких досягнень технічного прогресу і став штучний інтелект (ШІ), що надає змогу машині вчитися, використовуючи не тільки людський, а й власний досвід. ШІ надає безліч можливостей суспільству та сприяє більш ефективному вирішенню проблем сучасності. Разом з тим, застосування технології штучного інтелекту може мати і негативні наслідки, особливо це стосується прав людини. У зв'язку з використанням технологій штучного інтелекту актуальності набуває проблема порушення прав людини на недоторканність приватного життя та захист даних, які закріплені у ст. 12 Загальної декларації прав людини, ст. 17 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права та ст.ст. 7, 8 Хартії основних прав ЄС. Тому доцільно проаналізувати, який саме вплив здійснюють технології ШІ на дані права.

Безперечно, системи штучного інтелекту полегшують збирання, обробку та класифікацію величезних обсягів даних. Це може мати серйозні наслідки для здійснення права на приватне та сімейне життя, включаючи право на захист даних. Системи штучного інтелекту часто навчаються шляхом доступу до великих наборів даних та їх аналізу. Аналіз даних з використанням систем ШІ може розкрити приватну інформацію про осіб: інформацію, яка вважається захищеною та має розглядатися як конфіденційна, навіть якщо вона отримана з великих наборів даних, отриманих із загальнодоступної інформації. Наприклад, поведінкові дані (дані про місцезнаходження та інші дані датчиків за допомогою додатків на мобільних пристроях) [1]. Так, наприклад, зміст приватної розмови подружжя у своєму будинку став відомий декільком їх знайомим. Звук було ненавмисно передано пристроєм Amazon Alexa – голосовим асистентом, який інтегровано в аудіопристрої компанії Amazon. Пристрій

«підслуховував» та записував їхню фоновою розмову і потім відправляв її особам зі свого списку контактів. Голосовий помічник почав запис, коли виявив у розмові пари слово, яке він інтерпретував як слово, що пробуджує, і зрозумів частину фонової розмови як запит «надіслати повідомлення» [2]. Незважаючи на те, що це сталося ненавмисно, дану функцію системи ШІ можна вважати втручанням у приватне життя. Ще одним прикладом порушення права людини на недоторканність приватного життя та захист даних можна вважати роботу камер відеоспостереження, які містять функцію розпізнавання облич. Так, компанія Vision Land City з метою сприяння роботі поліції щодо виявлення осіб, які вчиняють правопорушення, встановила такі камери по всьому місту. В результаті щодня аналізувалися та записувалися понад півмільйона осіб, переважна більшість з яких не підозрювалися у жодних правопорушеннях. Активіст за громадянські права, стурбований наслідками масового спостереження, порушив питання про надмірне використання функції розпізнавання осіб поліцією в суді. Він заявив, що протягом багатьох років поліція використовувала систему розпізнавання осіб Vision Land City для ідентифікації людей без їхньої згоди чи відома [2]. Отже, робота даного пристрою поставила під загрозу право на недоторканність приватного життя та захист даних, оскільки люди не могли користуватися громадськими місцями, не піддаючись стеженню.

Ризики, пов'язані зі здатністю ШІ відстежувати та аналізувати людське життя, посилюються через величезну кількість даних, які сьогодні розповсюджуються при використанні Інтернету. Хоча окремі фрагменти цих даних можуть здатися несуттєвими, разом вони розкривають найдрібніші деталі життя людини. А для людини недоторканність приватного життя є правом, що має важливе значення.

Отже, використання систем штучного інтелекту загрожує покласти край анонімності, а страх бути відстеженим може завадити людям користуватися іншими правами, такими як право на свободу об'єднань, право на свободу пересування, свободу слова. Коли люди відчувають, що за ними спостерігають або їм не вистачає анонімності, вони виявляють самоцензуру та відмовляються вільно висловлювати свою думку.

Список використаних джерел

1. Турута О. В., Турута О. П. (2022). Штучний інтелект крізь призму фундаментальних прав людини // Науковий вісник Ужгородського Національного університету. Серія: Право. – Вип. 71. С. 49-54.

2. Defending Human Rights in the Age of Artificial Intelligence. Режим доступу: <https://www.edapp.com/course/defending-human-rights-in-the-age-of-artificial-intelligence-2/>